

ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 284 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

використання.....	81
<i>Начева Ю. В.</i> Літературні ігри як метод формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку.....	87
<i>Скориход О. О.</i> Спільна діяльність дорослих і дітей як чинник формування позитивних взаємин у сім'ї....	93
<i>Хлань А. С.</i> Методика роботи з картинками з дітьми раннього віку.....	99
<i>Бабчук М. І., Христова Н. С.</i> Формування вольової регуляції в умовах індивідуальної спортивної діяльності....	104
<i>Шкурка О. В.</i> Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи в сучасному ЗДО.....	110
<i>Krymova N. O., Azarkina O. V.</i> The role of isotherapy in the formation of the emotional-volume sphere of elderly preschoolers.....	121
<i>Cojocari L.</i> Fundamente organizațional-pedagogice ale formării competenței profesionale a cadrelor didactice în educația pentru sănătate.....	128
<i>Ohrimenco (Boțan) A.</i> Percepții parentale privind utilizarea tehnologiei în copilăria timpurie: perspective educaționale pentru o mediere digitală conștientă.....	140

Розділ III. Особливості інклюзивних підходів

<i>Ковиліна В. Г., Кожемякіна В. В.</i> Ігрові методи у психологічній корекції комунікативних труднощів дітей старшого дошкільного віку із ЗПР.....	160
<i>Коргун Л. М.</i> Дослідження інклюзивної компетентності майбутніх вихователів.....	166
<i>Літовченко О. В., Лисименко А. Б.</i> Особливості розвитку довільної уваги у дітей із порушеннями мовлення.....	173
<i>Літовченко О. В., Роговець А. С.</i> Використання методів казкотерапії для розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.....	181
<i>Парубська О. В.</i> Розвиток мовлення у дітей старшого дошкільного віку (на прикладі дітей з вадами слуху).....	189
<i>Krymova N. O., Zorochkina T. S.</i> The role of art-therapy in the formation of an inclusive educational envi-	

ЛІТЕРАТУРНІ ІГРИ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Здобувачка першого рівня
вищої освіти Ю. В. Начева**

Проблема розвитку художньо-мовленнєвої діяльності у дошкільному віці є актуальною, адже дошкільна освіта в Україні модернізується задля забезпечення всебічного розвитку дитини у закладі дошкільної освіти та поза ним, а також на часі постало питання поширення, удосконалення рівня навчання та використання української мови.

Художньо-мовленнєва діяльність робить вагомий внесок не тільки у мовленнєвий, а і загальний розвиток дитини дошкільного віку. Вона розвиває поетичний слух, інтерес і бажання до вивчення літературних творів, виховує оцінні судження героїв та ситуацій у творах тощо. За певними образами у дитини мовленнєвий розвиток виявляє те, на скільки поетичне слово важливе для неї, а вже як дитина проявляє художній стиль – стає зародженням вираженої мовної особистості.

За новою редакцією Базового компоненту дошкільної освіти [1] в освітньому напрямі «мовлення дитини» художньо-мовленнєва компетентність представлена, як здатність показувати свої естетичні враження під час показу літературних і фольклорних творів за допомогою різних видів художньо-мовленнєвої діяльності. Це свідчить про ціннісне відношення дитини до художнього слова як явища культури або книжок, а також про гарні знання у літературному мистецтві, якого буде достатньо для художнього обговорення.

Вивченням проблеми художньо-мовленнєвої діяльності у дошкільному віці займалися такі науковці: у лінгводидактиці (А. Богуш, О. Біляєв, М. Вашуленко, Н. Гав-

риш, Н. Голуб, Т. Котик, Н. Луцан, С. Чемортан), у педагогії (Л. Алексєєнко-Лемовська, Г. Ватаманюк, О. Вознюк, Н. Карпинська, О. Лещенко, Н. Сиротич, Л. Славина, С. Тесленко, К. Ушинський), у психології (М. Жінкін, О. Запорожець, Г. Костюк, О. Монке, О. Потєбня) та багато інших.

Л. Кобилецька та Н. Гавриш вважають, що художньо-мовленнєва діяльність це самовираження дитини, допомога у самореалізації, вихованні мовленнєвої культури та творчості, плекаючи «уміння переносити різноманітні засоби художньої виразності у власну словесну творчість, складати невеликі розповіді, казкові історії за змістом скоромовок тощо» [5].

А. Богуш зазначає, що сутність формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку у ЗДО полягає у тому, щоб досконало познайомити малечу із творами фольклору, улюбленими письменниками-класиками і сучасними творцями не тільки в Україні, а і зарубіжних; повчати розумінню змісту творів художньої літератури, виховувати любов до літератури та її слухання; вчити дитину давати відповіді на питання та відтворювати знайомі твори; виховувати оцінні судження, виразність читання творів, любов до книжок та охайне ставлення; сформувати навичку організовувати різні ігри самостійно тощо [2].

С. Тимошенко та А. Омеляненко у своїй статті зазначили, що усі складові художньо-мовленнєвої діяльності мають міцний зв'язок між собою. Тож, сприйняття та відчуття являється базою виконавчої та творчої роботи дитини. Вона може проявляти власноруч набуті художні образи, уяву та фантазію, враження і почуття втілювати в реальність. Завдяки цьому діти починають усвідомлено переживати події творів та складають власні розповіді, картини тощо. Виходить, що дитина сприймає художній твір не тільки побачивши або почувши, але і через своє вміння розмовляти [6].

На думку А. Богуш, Н. Гавриш та Т. Котик, переко-

нання того, що у дошкільному віці дитина відчуває насолоду та отримує позитивні емоції від художньо-мовленнєвої діяльності, яка відбувається на основі найцікавіших улюблених дітьми творів художньої літератури знаходиться у стрижні методики організації художньо-мовленнєвої діяльності у сучасних ЗДО. Для забезпечення найвищого ступеня розвитку та сформованості художньо-мовленнєвої компетенції, вихователь повинен проявити власний підхід до кожної дитини індивідуально за допомогою різноманіття методів та форм роботи у ЗДО [3].

І. Попова та Т. Шевченко у своїй статті зазначили, що такий жанр гри, як літературна гра, являється результативним засобом у формуванні художньо-мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку, що готуються до школи. Крім того, літературні ігри впливають не тільки на розвиток мовлення та лексичні зв'язки, а і через взаємодію навколишнього середовища дитини з літературними творами на емоційні та чуттєві зв'язки. Тобто літературна гра вчить дитину дошкільного віку краще розуміти текст твору, активно взаємодіючи з ним та роблячи певні висновки, виражати свої думки, емоції та уявлення через слово [7].

А. Богуш вважає, що до методів використання літературних ігор у художньо-мовленнєвій діяльності дітей передшкільного віку можна віднести: літературні ігри з використанням карток та ілюстрацій, які сприяють кращому уявленню ситуації, персонажів і місця подій у дітей [4].

Отже, використання літературних ігор є ефективним методом формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку, адже саме вони сприяють розвитку мовлення, креативності, емоційного інтелекту, а також соціальних навичок через інтерактивну та захоплюючу діяльність. Використання літературних ігор забезпечує різносторонній розвиток дитини, що є основою для подальшого успішного навчання у початковій школі та соціалізації в шкільному віці загалом.

Базою дослідження був Дмитрівський ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією ім. С. С. Курогло Городненської с/р, у дослідженні брали участь 38 дітей передшкільного віку.

Метою констатувального експерименту є визначення показників й діагностика рівнів сформованості художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку.

Показниками сформованості художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку є:

- засвоєння знань про художні твори, описів персонажів, сприймання літератури, здібність до аналізу художніх творів та творчо-мовленнєві прояви за їх мотивами;
- розуміння та здатність до інтерпретації художніх творів;
- уміння створювати невеликі розповіді, казки, описи до літератури, вести вільно діалоги та бесіду за змістом і мотивами художніх творів.

Схарактеризовані рівні сформованості художньо-мовленнєвої компетенції.

Високий рівень – відносяться діти, що проявляють високий рівень знань з художньої літератури, що спроможні організовувати самостійно ігри та художньо-мовленнєву діяльність в цілому. Розуміють значущість літератури, мовлення та творчості у житті. Діти, які вільно володіють мовленням, вміють будувати зв'язні висловлювання з приводу знайомої художньої літератури, виразно декламувати вірші, розповідати казки, використовувати художні засоби мови та інтонаційну виразність. Крім того, вони розуміють та інтерпретують художні твори. Такі діти мають мотивацію до ігор, художньо-мовленнєвої діяльності, до пізнання нового, охоче займають головні ролі.

Середній рівень – діти, які проявляють середній рівень сформованості художньо-мовленнєвої компетенції. Припускаються помилок під час обговорення художніх творів. Дітки активно використовують мовленнєві засоби,

але в них виникають труднощі у побудові зв'язного висловлювання щодо літературних творів, використанні художніх засобів мови та інтонацій. В ігровій діяльності можуть не проявляти зацікавленості та ініціативи, а на запитання давали невпевнені відповіді. Такі діти не вигадували авторських віршиків та інших творів, були пасивні під час обговорень. Взагалі їм не дуже зрозуміла значущість художньо-мовленнєвої діяльності, дбайливого ставлення до книжок тощо. Саме тому до дітей з середнім рівнем сформованості художньо-мовленнєвої компетенції більше потрібні були увага, нагляд та допомога вихователя.

Низький рівень – діти, які проявляють низький рівень знань у художній літературі. У дітей обмежений словниковий запас, мовлення є простим, невиразним, недостатньо розвинена зв'язність мовлення та інтонаційна виразність. В іграх неактивні, не ініціюють їх та навіть не проявляють зацікавленості до художньо-мовленнєвої діяльності, а слова та прохання вихователя не сприймають.

Для визначення рівнів сформованості художньо-мовленнєвої компетенції використовувалися такі методи діагностики, як діагностична гра «Впізнай героя», літературна гра «Віднови сюжет», творча гра «Склади казку», творча гра «Склади казку» та методика «Діагностика рівня розвитку уяви». Результати констатувального експерименту довели необхідність проведення подальшої систематичної роботи з їх формування.

У роботу з дітьми експериментальної групи була впроваджена система роботи з формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку засобами літературних ігор.

Система роботи складалася з літературних ігор та занять: «Хто це?», «У казку за малюнком», «Вигадуй і розповідай», «Добрий – злий герой» і заняття «У театрі казки».

Експериментальна перевірка використання розробленої системи роботи з формування художньо-мовленнєвої

компетенції у дітей передшкільного віку засобами літературних ігор засвідчила їх загальну ефективність.

Отже, проведене дослідження довело, що запропонований комплекс ігор сприяє підвищенню рівня мовленнєвого розвитку дітей. Зросло уміння складати розповіді, описувати персонажів, вести діалоги та інсценізувати казки. Це дозволяє стверджувати, що літературні ігри — не лише засіб мовленнєвого розвитку, а й потужний ресурс для виховання любові до книги, театральної творчості та культури мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти: державний стандарт дошкільної освіти. Нова редакція. Байер О. М. та ін., під наук. кер. Т. О. Піроженко. Київ: Видавництво, 2021. 37 с.

2. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти: 4-е видання. Харків: Вид-во «Ранок», 2013. 192 с.

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В., Котик Т. М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ: ВД «Слово», 2010. 304 с.

4. Богуш, А., Луцан Н. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи : Навч. посібн.. вид. друге, доповн. Київ: ВД «Слово», 2012. 304 с.

5. Кобилецька Л. Фольклор як чинник формування художньо-мовленнєвої компетентності здобувачів дошкільної та початкової освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 41, том 2, 2021. С.177-182.

6. Омеляненко А. В., Тимошенко С. О. Розвиток художньо-мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку. *Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 17 травня 2018 року*. Том 1. Педагогічні науки. Бердянськ:

БДПУ, 2018. С. 81-82.

7. Попова І. І., Шевченко Т. В. Літературні ігри як метод формування умінь художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. *Theories of world science and technology implementation* : Abstracts of XVIII International Scientific and Practical Conference, Osaka, Japan. May 08 – 10, 2023. Р. 188-191.

СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДОРΟΣЛИХ І ДІТЕЙ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМИН У СІМ'Ї

Магістрантка О. О. Скороход

Сім'я є основним осередком формування особистості, духовних і моральних засад людини. Саме у родині дитина вперше набуває досвіду спілкування, пізнає світ людських взаємин, відчуває любов, турботу та підтримку. У сучасних умовах, коли суспільство переживає динамічні зміни, проблема гармонізації родинних стосунків і виховання морально зрілої особистості набуває особливої актуальності. Одним із найважливіших чинників, що сприяють формуванню позитивних взаємин у сім'ї, є спільна діяльність дорослих і дітей, яка поєднує емоційну, виховну та соціальну функції [3].

Спільна діяльність – це не лише спосіб взаємодії, а й особливий вид стосунків, у яких реалізується співпраця, взаєморозуміння та взаємопідтримка. Вона є тим середовищем, де кожен член родини може проявити свої почуття, турботу, відповідальність і творчість. Для дитини спільна діяльність з дорослими це школа життя, у якій вона засвоює соціальні норми, вчиться спілкуватися, допомагати, розуміти інших і працювати в команді. Для дорослих це можливість краще пізнати свою дитину, відчути її потреби,

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 17,8.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com